

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการสนับสนุนศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล รวมถึงศึกษาแนวทางในการสนับสนุน และปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ของบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนศูนย์ถ่ายทอด ฯ เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานของศูนย์ถ่ายทอด ฯ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแยกเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
3. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
4. ผลงานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

การที่บุคคลมาอยู่ร่วมกันก่อให้เกิดเป็นสังคม แต่ละคนล้วนมีสถานภาพที่แตกต่างกันซึ่งก่อให้เกิดบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไปด้วย การแสดงบทบาทของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะถ้าหากแสดงบทบาทได้สอดคล้องกับสังคมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมเป็นอย่างมาก แต่ถ้าหากไม่สอดคล้องก็อาจจะนำมาซึ่งปัญหาได้ ดังนั้นจึงควรทำความเข้าใจคำว่าบทบาทให้ชัดเจนเพื่อจะได้ทำตามบทบาทอย่างถูกต้อง ซึ่งมีผู้ได้ให้ความหมายคำว่าบทบาทไว้ดังต่อไปนี้

สุชา และสุรางค์ (2520:26) อธิบายความหมายของได้บทบาทว่า บทบาทมีความหมายใกล้เคียงกับสถานภาพมาก บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ พึงกระทำนั้น คือ เมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใครอย่างไรแล้วบุคคลในสถานภาพนั้น ๆ จะต้องประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับฌวงค์ (2530:89) กล่าวว่า บทบาทคือพฤติกรรมที่

ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ เช่น การเป็นตำรวจต้องพิทักษ์สันติราษฎร์นอกจากนั้น บุญเดิม (2525:115) ได้กล่าวว่าบทบาทคือ แบบแผน ความต้องการเป้าหมาย ความเชื่อ ความรู้ ทักษะคติ ค่านิยม และการกระทำที่สมาชิกในชุมชนคาดหวังว่าควรจะเป็นตามลักษณะของตำแหน่งหรือสถานภาพ ที่มีอยู่ในขณะที่บุคคลนั้นแสดงบทบาทนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร(2535) อ้างโดยเอกชัย(2541:7) ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ หมายถึง ความมุ่งมั่นที่บุคคลอื่นคาดว่าบุคคลในตำแหน่งหนึ่ง ควรจะกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถาน การณ์หนึ่ง ๆ

ในสังคมนั้น ตำแหน่งทางสังคมของแต่ละบุคคลอาจจะเป็นตัวแยกบทบาทของแต่ละบุคคลได้ โดยไวรัช (2523 : 109) ได้จำแนกบทบาทตามตำแหน่งในสังคมไว้ 5 บทบาท ประกอบด้วย

1. บทบาทตามเพศและบทบาทตามวัย (age-sex role) บทบาทเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนทุกขณะตลอดชีวิต เช่น บทบาทของเด็ก ผู้ใหญ่ เป็นต้น
2. บทบาททางอาชีพ (occupational role) บทบาทนี้เราสามารถเปลี่ยนบทบาทได้อย่างอิสระมากกว่าอย่างอื่น เช่น บทบาทแพทย์ บทบาทพยาบาล บทบาทครู เป็นต้น
3. บทบาททางเกียรติยศ (prestige role) เช่น บทบาทหัวหน้า บทบาทของประธาน บทบาทคนรับใช้ และบทบาทของลูกน้อง เป็นต้น
4. บทบาททางครอบครัว (family role) บทบาทของแม่บ้าน บทบาทของพี่ และบทบาทของพ่อ เป็นต้น
5. บทบาทในกลุ่มเพื่อนหรือบทบาทกลุ่มที่มีความสนใจคล้ายกัน (association group based on congeniality role) ได้แก่บทบาทของสมาชิกหรือชมรมต่างๆ

ในสังคมนั้นคนเราแต่ละคนล้วนรับหลายบทบาทมากมาย จะขึ้นอยู่กับสถานะภาพของเราในขณะนั้นว่าเป็นอย่างไร เราจึงควรทำความเข้าใจบทบาทในแต่ละสถานะเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังที่อังกาบ (2525:45) ได้กล่าวว่าบทบาทมี 3 ประเภท คือ

1. บทบาทตามความคาดหวังของสังคม (prescribed role/ objective role) ซึ่งหมายถึง ความคาดหวังหนึ่งที่กำหนดโดยบรรทัดฐานของสังคม บุคคลใดที่อยู่ในสถานภาพเดียวกันย่อมถูกคาดหวังจากสังคมว่าจะแสดงบทบาทแบบเดียวกัน
2. บทบาทตามความเข้าใจส่วนบุคคล (subjective Role) หมายถึง ความคาดหวังเฉพาะที่บุคคลแต่ละคนมีต่อพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (enacted Role) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกจริงๆ ไม่ใช่เพียงแต่ความคาดหมายเท่านั้น

Levinson ในกรมส่งเสริมการเกษตร (2539:6) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาท หมายถึง ความมุ่งหวัง ความรับผิดชอบและอื่น ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งมีความผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้ บทบาทตามความหมายนี้ดำเนินถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการบ่งชี้ถึงหน้าที่อันควรกระทำ

2. บทบาท หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่ดำรงตำแหน่ง ที่คิดหรือกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น

3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคม หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อตนเองดำรงตำแหน่งนั้น ๆ นั้นเอง

ความคาดหวังในบทบาท เครเมอร์ (Kermer,1974 อ้างใน Mayer,1983) อธิบายว่าบทบาทเป็นชุดของความคาดหวังเกี่ยวกับตำแหน่งของบุคคลที่สังคมกำหนดว่าจะปฏิบัติอย่างไรแบ่งออกเป็น

1. ความคาดหวังในบทบาท (role expectation) เป็นบทบาทตามความคาดหวังของผู้อื่น หรือเป็นบทบาทที่สถาบัน องค์กร หรือกลุ่มสังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ที่บุคคลนั้นครองตำแหน่งอยู่

2. การรับรู้บทบาท (role perception) เป็นการรับรู้บทบาทของตนว่าควรมีบทบาทอย่างไร และสามารถมองเห็นบทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับความต้องการของบุคคลนั้นเอง ทั้งนี้การรับรู้บทบาทและความต้องการของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานของบุคคล ตลอดจนเป้าหมายในชีวิตและค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

3. การยอมรับบทบาทของบุคคล (role acceptance) ซึ่งเกิดขึ้นได้เมื่อมีความสอดคล้องกันของบทบาทตามความหวังของสังคม และบทบาทที่ตนเองรับรู้อยู่ การยอมรับบทบาทเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในบทบาท และการสื่อสารระหว่างสังคมของบุคคลนั้น ทั้งนี้เพราะบุคคลไม่ได้ยินดียอมรับบทบาททุกบทบาทเสมอไปแม้ว่าจะได้รับการคัดเลือก หรือถูกแรงผลักดันจากสังคมให้รับตำแหน่ง และมีบทบาทหน้าที่ปฏิบัติก็ตาม เพราะถ้าบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหายหรือผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความต้องการหรือค่านิยมของบุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่งอยู่ก็จะพยายามหลีกเลี่ยงและไม่ยอมรับบทบาทนั้น

4. การปฏิบัติบทบาทหน้าที่ของบุคคล (role performance) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง ซึ่งอาจเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคมคาดหวังหรือแสดงบทบาทตามการรับรู้และความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลจะปฏิบัติบทบาทหน้าที่ได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทนั้นของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่ซึ่งเนื่องมาจากความสอดคล้องกันของบทบาทตามความคาดหวังและการรับรู้บทบาทของตนเอง

จากแนวคิดข้างต้นพอสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง หน้าที่ ของแต่ละองค์กรที่พึงกระทำให้เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ หรือโอกาส เพราะแต่ละองค์กรมีบทบาทที่จะต้องปฏิบัติมากมาย ต้องเรียงลำดับความสำคัญของหน้าที่แต่ละอย่างให้ถูกต้อง ว่าควรกระทำสิ่งใดก่อน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นซึ่งได้พัฒนาจากสภาพชุมชนชนบทเป็นชุมชนกึ่งเมือง แต่ยังไม่ถึงขั้นที่จะยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาล ได้รับการจัดตั้งโดย พ.ร.บ. สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ปัจจุบันมีจำนวนอบต.รวมทั้งสิ้น 6,745 แห่ง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดจากสภาตำบลใดที่มีรายได้เข้าเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ตามมาตรา 40 กล่าว คือ มีรายได้รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ก็จะต้องยกฐานะสภาตำบลนั้นขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นระดับล่าง อบต.มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่ของ อบต.มีอำนาจในการออกข้อบัญญัติตำบลเพื่อใช้บังคับในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ของ อบต.

เหตุผลในการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

1. เพื่อให้คนในท้องถิ่นมีโอกาสพัฒนาและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตน
2. เพื่อให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตรงตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. เป็นเสมือนโรงเรียนฝึกสอนประชาธิปไตยแก่คนในท้องถิ่น
4. เป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง และการบริหารของประเทศไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น คล้ายกลับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอด ฯ แต่ในการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอด ฯ นั้นจะเน้นเฉพาะด้านการเกษตร แต่ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล จะเป็นภาพรวมในทุกด้าน

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล

กรมการปกครอง (2538) ได้กล่าวถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ

1. ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
2. ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านการเมือง ในเรื่องของการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นในระดับตำบล การพัฒนาทางด้านการบริหารของประชาชน เป็นผู้บริหารให้เกิดความก้าว หน้าของชุมชนตนเอง
3. การพัฒนาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม
4. การพัฒนาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ก. ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (มาตรา 67)

1. จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
2. การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
7. คุ้มครอง ดูแลการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ทางราชการมอบหมาย

(ความเดิมในมาตรา 67(8)ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดยมาตรา 14 และเพิ่มเติม(9) ในมาตรา 15 ของ พ.ร.บ. สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล(ฉบับที่ 3)พ.ศ. 2542 ตามลำดับ)

ข. ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (มาตรา 68)

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

(มาตรา 68 (12) และ(13) เพิ่มเติมโดยมาตรา 16 ของพ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด และรับรู้ปัญหาของประชาชนได้โดยตรง ง่ายต่อการแก้ปัญหาให้ตรงจุด และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนได้ระบุในเรื่อง ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร กิจการสหกรณ์ และบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ ซึ่งอาชีพโดยส่วนใหญ่ของประชาชนก็จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีหน้าที่จัดการสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกรในการประกอบอาชีพให้ได้ผลผลิตและราคาที่ดี เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรจะได้ดีขึ้น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีหน้าที่สนับสนุน โครงการหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร

แนวความคิดเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

แนวนโยบาย

ภายใต้แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่จะต้องส่งเสริมการรวมตัว ของเกษตรกรเพื่อวางแผนพัฒนาการเกษตรภายใต้หลักการที่ประชาชนมีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจในการกำหนดแผนการพัฒนาพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ประจำตำบลขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางให้เกษตรกรได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผนและบริหารจัดการแผนด้วยตนเอง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะทำหน้าที่ในการสนับสนุนด้านการบริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง รวมทั้งการให้ข้อมูลข่าวสาร การเกษตรที่สำคัญแก่เกษตรกรในลักษณะบูรณาการ ณ จุดเดียว คือ ที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในการจัดตั้งศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จะไม่เน้นในด้านความสำคัญของชุมชนเป็นหลัก

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอด ฯ

1. ปรับเปลี่ยนกระบวนการ ในการพัฒนาการเกษตรที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันเกษตรกรและชุมชน มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยตนเอง และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในลักษณะบูรณาการ
2. ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของส่วนราชการ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับท้องถิ่น เป็นลักษณะบูรณาการ ให้เกิดการบริการเกษตรที่จุดเดียว (One Stop Service) โดยผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
3. เพิ่มศักยภาพของชุมชน ในการวางแผนและพัฒนาตนเองในด้านการพัฒนาการเกษตร เสนอแนะให้มีการใช้ประโยชน์จากงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการออมและระดมทุนของชุมชน เพื่อการลงทุนทางธุรกิจ

เป้าหมาย

ได้จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในปี 2546 รวม 7,125 ตำบล ประกอบด้วย

1. ศูนย์นำร่อง จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่าง และเป็นแม่ข่ายในการเรียนรู้ระดับประเทศ จำนวน 8 ศูนย์
2. ศูนย์หลัก จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างและเป็นแม่ข่ายในการเรียนรู้ระดับจังหวัด (จังหวัดละ 1-2 แห่ง) จำนวน 99 ศูนย์
3. ศูนย์ขยาย จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างและเป็นแม่ข่ายในการเรียนรู้ระดับอำเภอ (อำเภอละ 1 แห่ง) จำนวน 769 ศูนย์
4. ศูนย์เตรียมการ จัดตั้งครอบคลุมทุกตำบลที่มีพื้นที่การเกษตร จำนวน 6,249 ศูนย์ โดยการเรียนรู้จากศูนย์ตัวอย่างทั้ง 3 ประเภท

องค์ประกอบของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

1. ที่ทำการศูนย์ จัดตั้งขึ้นเป็นเพียงศูนย์กลางของชุมชน มิใช่จัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ จึงใช้อาคารสถานที่ที่มีอยู่แล้วในชุมชน ปกติจะขอใช้สถานที่ของ อบต.เป็นหลัก ซึ่งจะเป็นที่รวบรวมนำเสนอและบริการข้อมูลตลอดจนใช้เป็นที่พักผ่อน จัดเวทีชาวบ้าน ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น
2. คณะกรรมการบริหารศูนย์ ประกอบด้วยตัวแทนชุมชนตัวแทนกลุ่มจากสาขาอาชีพต่างๆ ตัวแทน อบต. และตัวแทนหมู่บ้าน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบดำเนินการทำหน้าที่เป็นเลขานุการความสำคัญของคณะกรรมการบริหารศูนย์ก็คือ การร่วมกับเกษตรกรในชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และบริหารจัดการทรัพยากรด้านการเกษตรงบประมาณ และโครงการต่างๆ
3. แผนพัฒนาการเกษตรของตำบล ซึ่งเกิดจากชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาให้ครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ เช่น ดิน แหล่งน้ำ ป่าชุมชน และ ด้านการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมงและด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมหลักของตำบลคืออะไร จะปรับปรุงส่วนไหน จะถ่ายทอดความรู้เรื่องอะไร และจะลงทุนทางธุรกิจชุมชนอย่างไร
4. จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิตการเกษตร ทั้งด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ เกษตรผสมผสาน และอื่น ๆ โดยพิจารณาคัดเลือกจากฟาร์มของเกษตรกรที่ดำเนินการจนประสบผลสำเร็จในอาชีพ สามารถเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติของเกษตรกรในตำบล โดยมีวิทยากรเกษตรกร ซึ่งเป็นเจ้าของจุดสาธิตการเกษตรทำหน้าที่วิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรถูกคาดหวังให้เป็นศูนย์กลางในเรื่องต่าง ๆ

ดังนี้

1. ศูนย์ข้อมูลการเกษตรของชุมชน ได้แก่ ข้อมูลทางกายภาพข้อมูลการเกษตร ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม และอื่น ๆ
2. ศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
 - มีจุดสาธิตในการศึกษาเรียนรู้ของชุมชน
 - มีวิทยากรเกษตรกรเป็นผู้ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน
 - มีส่วนราชการต่าง ๆ เข้าไปถ่ายทอดความรู้
3. ศูนย์บริการเกษตรกร
 - เกษตรกรขอรับการบริการจากรัฐผ่านศูนย์ ๆ

- ส่วนราชการมาให้บริการผ่านศูนย์ ฯ
- 4. เวทีชาวบ้านเพื่อการวางแผนพัฒนา
 - สร้างเวทีชาวบ้านให้เกิดการวิเคราะห์ปัญหาและหาศักยภาพของชุมชน
 - นำเสนอแผนขอรับการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่นส่วนราชการ ฯลฯ
- 5. เวทีบูรณาการของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 - บูรณาการ แผนงาน โครงการในตำบล
 - ส่วนราชการต่าง ๆ มาปฏิบัติงานร่วมกันตามแผน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ มีจำนวนทั้งสิ้นไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย
 - ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน
 - ผู้แทนสถาบันเกษตรกรและหรือกลุ่มอาชีพการเกษตรในตำบล ไม่เกิน 2 คน
 - อาสาสมัครเกษตรกรที่มีอยู่ในตำบล จำนวน 1-4 คน
 - ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน
 - เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบตำบล เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยตำแหน่ง

ในการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ร่วมกับผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และ ผู้แทนสถาบันเกษตรกรจำนวน 2 คน สำหรับประธานกรรมการ จะต้องได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร โดยมีองค์ประชุมไม่น้อยกว่า 2 ใน 3

2. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ

2.1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์

- จัดทำข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศูนย์
- จัดการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ ทุกเดือน พิจารณากิจกรรม/โครงการ การวางแผนการปฏิบัติงาน และการติดตามผล
- กระตุ้นให้ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกัน วางแผนพัฒนาด้านการเกษตร

- วางแผนการปฏิบัติงานของศูนย์ร่วมกับบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
- ประสานงานจัดหางบประมาณ และการจัดการเงินทุนของศูนย์ (ในกรณีที่มีเงินทุน)
- สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่ ในการดำเนินกิจกรรม

2.2) ด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกร

- จัดทำข้อมูลประจำตำบล ได้แก่ การสำรวจและรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกษตรกรให้ข้อมูลที่ต้องการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับเจ้าหน้าที่รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของตำบล สรุปผลข้อมูลและบริการข้อมูลแก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- จัดการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ การหาความต้องการด้านฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ฝึกงาน หรือแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร คัดเลือกและพัฒนาจุดสาธิตและวิทยากรเกษตรกร จัดกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ เช่น การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน แปลงสาธิต ฯลฯ
- สนับสนุนการจัดทำวิสาหกิจชุมชน (ร่วมกันผลิตรวมกันจำหน่าย)
- ด้านการเตือนภัย ได้แก่ การแจ้งข่าวเตือนภัยให้แก่ชุมชน ให้เฝ้าระวังและแจ้งข่าวให้สำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่รับผิดชอบทราบเหตุผิดปกติหรือภัยธรรมชาติ ภัยศัตรูพืช สัตว์ ประมงและภัยเศรษฐกิจอื่น ๆ
- การรับรองรายงานต่าง ๆ เช่น ตรวจสอบความถูกต้องของผู้ประสบภัยสำรวจข้าวนาปรัง และข้อมูลการเกษตรอื่น ๆ
- สนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทั้งด้านกลุ่มผู้ผลิต กลุ่มแปรรูป เครือข่ายการตลาด หรือองค์กรในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

2.3) ด้านประชาสัมพันธ์

เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทุกกิจกรรมของศูนย์ให้ประชาชนรับทราบ และเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ทางหอกระจายข่าว นิทรรศการ จัดกิจกรรม สื่อมวลชน ฯลฯ

บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์

1. การถ่ายทอดเทคโนโลยี

- 1.1 การจัดทำแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จากความต้องการของชุมชนรวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- 1.2 ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยเตรียมการก่อนการถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้แก่
 - การจัดทำหลักสูตร การคัดเลือกเกษตรกร จัดทำกำหนดการจัดเตรียมสถานที่และเอกสาร จัดหางบประมาณ และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์
 - การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร ประสานงานและอำนวยความสะดวก รวมทั้งการสร้างบรรยากาศและสร้างสัมพันธภาพที่ดีในระหว่างการถ่ายทอดเทคโนโลยี
 - การประเมินผลการเรียนรู้ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของเกษตรกร
- 1.3 รายงานผลที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยการประมวลสรุปผลการเรียนรู้และความพึงพอใจของเกษตรกร ตลอดจนกิจกรรม หรือวิสาหกิจที่เกิดจากการถ่ายทอดเสนอต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์ สำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัดและเมื่อสิ้นปีงบประมาณ จัดทำรายงานผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีในภาพรวมของศูนย์บริการ
- 1.4 จัดทำทะเบียนประวัติ โดยการรวบรวมข้อมูลรายละเอียดของเกษตรกรผู้ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีในแต่ละเรื่อง จัดแยกออกเป็นหมวดหมู่ตามสาขาอาชีพ รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลของวิทยากรที่ถ่ายทอดความรู้ จัดแยกเป็นวิทยากรจากหน่วยงานราชการ และวิทยากรเกษตรกร

2. การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการเกษตร

- ข้อมูลพื้นฐานประจำตำบลโดยการรวบรวมข้อมูลประจำตำบล ที่มีทั้งหมดมาปรับปรุง จัดทำในรูปแบบต่างๆที่เข้าใจง่าย เช่น รูปแผนที่ ตาราง รูปภาพแล้วนำเสนอในเวทีชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นปัจจุบัน และจัดทำเป็นเอกสารข้อมูลหลักของตำบล เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลและการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ
- ข้อมูลภาวะการผลิตพืช ประมง ปศุสัตว์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และผ่านการวิเคราะห์ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ ซึ่งควรจะต้องมีการจัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันทุกๆ 2 เดือน
- ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ดำเนินการจัดทำทะเบียนเกษตรกรให้ครบทุกครัวเรือน รวมทั้งการปรับปรุงและตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเก็บรวบรวมไว้ที่ศูนย์ถ่ายทอด

3. การพยากรณ์และการเตือนภัย

3.1 การพยากรณ์ ดำเนินการสำรวจข้อมูลตามแบบรายงานการคาดคะเนผลผลิตไม้ผล จำนวน 8 ชนิด ได้แก่ ลิ้นจี่ ลำไย กาแฟ เงาะ มังคุด ทุเรียน มะม่วง และมะนาว โดยการสำรวจและ รายงาน 3 ช่วง คือ ช่วงติดดอก ช่วงติดผลอ่อน และช่วงให้ผลผลิต แล้วส่งให้อำเภอ และนำผลการ คาดคะเนผลผลิตที่ได้รับจากจังหวัด อำเภอแจ้งให้เกษตรกรทราบ

3.2 การเตือนภัยธรรมชาติ ภัยศัตรูพืช ภัยเศรษฐกิจดำเนินการดังนี้

- เมื่อได้รับข้อมูลการเตือนภัยจากส่วนกลางผ่านจังหวัด อำเภอ แจ้งให้เกษตรกร ทราบก่อนเกิดเหตุการณ์ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ศัตรูพืชระบาด ราคาผลผลิตตกต่ำเป็น ต้น
- เมื่อพบเหตุผิดปกติ หรือภัยเริ่มต้น เช่น น้ำท่วมฉับพลัน คลองชลประทานชำรุด เกิดโรคระบาดพืช สัตว์ ประมง ปริมาณผลผลิตมากเกินกว่าที่คาดคะเนไว้หลายเท่า การชุมนุม เรียกร้องของเกษตรกร เป็นต้น ให้แจ้งด่วนไปยังอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่
- การรายงานภัย เช่น เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ภัยศัตรูพืชหรือภัยเศรษฐกิจ ให้รีบ รายงานความเสียหายไปยังอำเภอ ภายใน 24 ชั่วโมง ให้มีการกลับกรองรายงานโดยรอบคอบ ตาม ระเบียบของทางราชการ โดยระดับตำบลต้องผ่านคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอด ฯ

ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจากศูนย์บริหารและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1. มีศูนย์กลางในการให้บริการของหน่วยงานต่าง ๆ แก่เกษตรกร เช่น การบริการตรวจ วิเคราะห์ดิน การบริการตรวจสอบสารพิษตกค้างในพืชผล การตอนเสี้ยว ผสมเทียม การกรวดน้ำบ่อปลา เป็นต้น
2. ได้รับการบริการข้อมูลข่าวสาร ด้านการเกษตรที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งการพยากรณ์ การเตือนภัยธรรมชาติ ภัยศัตรูพืช และภัยเศรษฐกิจ
3. เป็นแหล่งให้ความรู้และเทคโนโลยีที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ชุมชน
4. ได้รับการถ่ายทอดความรู้และเทคนิคในการทำเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน และอื่น ๆ
5. เป็นศูนย์รวมและเป็นสถานที่ประชุม พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ของ เกษตรกรในชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาชุมชน กำหนดทิศทางพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม
6. เป็นจุดที่รวบรวม หรือแสดงผลผลิตภัณฑ์ของตำบล เพื่อจัดให้มีการจำหน่ายผลผลิต หรือ ซื่อขายโดยตรง

7. เป็นสถานที่ติดต่อยื่นคำร้อง คำขอรับบริการของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทั้งด้านพืช สัตว์ ประมง และอื่น ๆ เพื่อเสนอให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

ศูนย์ถ่ายทอด ฯ มีหน้าที่เป็นศูนย์รวมทางด้านการเกษตร ทั้งด้านการรวมกลุ่มและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางด้านการเกษตร ถ้าหากมีการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรอย่างมาก แต่ว่าทางศูนย์ถ่ายทอด ฯ ไม่มีงบประมาณจากส่วนกลางมาช่วยในด้านการพัฒนามาก เนื่องจากว่า ทางส่วนกลางไม่ให้ความสำคัญต่ออาคารสิ่งก่อสร้าง แต่จะให้ความสำคัญของชุมชนเป็นหลัก ดังนั้นในส่วนของงบประมาณในการดำเนินงานต่าง ๆ จึงต้องขอความช่วยเหลือจากส่วนท้องถิ่น ซึ่งก็คือ ทางองค์การบริหารส่วนตำบล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากงานผลวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร วิจัย (2544) ได้ศึกษาความคิดเห็นของ ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต่อการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยต่อการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ในด้านการจัดตั้งศูนย์การบริการศูนย์ ด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และด้านการจัดการนิเทศงาน ส่วนด้านกิจกรรมศูนย์ ฯ มีความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านแล้วมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วย ต่อการดำเนินงานของศูนย์ ฯ

ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล (2545) ได้ศึกษา บทบาทของผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล ในการส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บทบาทของผู้อำนวยการศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล ในการส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีคะแนนเฉลี่ยปานกลางทั้ง 3 ด้าน คือด้านการถ่ายทอดความรู้ ด้านการเป็นผู้กระตุ้นให้เกษตรกรรู้ปัญหา และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และด้านการเป็นผู้ประสาน งานให้บริการ โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ที่ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ใช้ส่งเสริมให้เกษตรกร ลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช คือ แปลงสาธิตและการจัดอบรมโดยเน้นวิธีการใช้ชีววิธี และพืชสมุนไพร

ขณะที่ ภัทรา (2545) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดลำปาง พบว่า มีปัญหาเรื่องความไม่สะดวกในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ถ่ายทอด ฯ การไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำสถานที่ที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากขาดความพร้อมในส่วนของผู้ประกอบการอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ของเกษตรกรไม่เหมาะกับการปฏิบัติงานจริง ขาดการรวมกลุ่มและการบริหารงานกลุ่มที่ดี กลุ่มมีทุนน้อยไม่เพียงพอต่อการลงทุน

สุวรรณ (2543) ได้ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของเกษตรกร มีเงื่อนไขการพัฒนา คือ การได้รับการส่งเสริมพลังจากองค์กรภายนอกชุมชน การกระตุ้นประสานจากวิทยากรภายนอกชุมชนในการจัดกิจกรรม ปรับฐานความคิดและเพิ่มทักษะ แนวคิดของผู้นำกลุ่มแต่ละกลุ่มต่อกระบวนการมีส่วนร่วม แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้าน รูปแบบการถ่ายทอดแนวคิดและวิธีการ และการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายระดับหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาศูนย์เครือข่ายได้แก่ กลไกและโครงสร้างเดิมของสังคมที่มีอยู่ และมีการรวมกลุ่มเกษตรกรในชุมชน และยังพบข้อจำกัดในการพัฒนาเครือข่าย คือ การขาดผู้นำที่เสียสละอย่างแท้จริง ผู้นำหมู่บ้านบางคนมีอิทธิพลต่อชาวบ้านมากเกินไป จุดอ่อนของโครงสร้างศูนย์เครือข่าย คือ ประธานศูนย์เครือข่ายขาดแนวคิดต่อกระบวนการมีส่วนร่วม คณะกรรมการกลางบางคนไม่ได้สมัครใจเข้ามาทำงานอย่างแท้จริงและขาดทักษะในการบริหารจัดการ และ การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้านบางหมู่บ้าน

ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการพัฒนาทางด้านการเกษตรได้มีการศึกษาดังนี้ โกมล (2543) ได้ศึกษาถึง กระบวนการในการดำเนินงานในการส่งเสริมการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนากระบวนการในการดำเนินงานการส่งเสริมการเกษตรของอบต. ได้ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพระดับหมู่บ้าน และมีการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรระดับตำบลขึ้น ซึ่งเป็นกลไกในการจัดการปัญหาเกษตรร่วมกับอบต. กลไกดังกล่าวมีโครงสร้างและคณะกรรมการที่ชัดเจน มีกฎระเบียบและมีกิจกรรมร่วมกัน และที่สำคัญ อบต.มีการจัดทำแผนส่งเสริมการเกษตรและมีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการเกษตรให้กับเครือข่ายเกษตรกรจำนวนหนึ่ง

ด้านของ พรรณี (2545) ได้ศึกษา ได้ศึกษาความต้องการการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรเพื่อขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันติเสื่อ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนทางด้านปัจจัยการ

ผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิตให้แก่เกษตรกร ปัจจัยทางด้านการตลาดเพื่อให้มีการจัดการกับผลผลิตของเกษตรกรที่ผลิตได้ ไปสู่ระบบการตลาดที่ดี ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง และผลผลิตไม่เสียหาย ในด้านเทคโนโลยีการเกษตร และด้านการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้เทคนิค วิธีการ ประสพการต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกร เพื่อพัฒนาปริมาณและคุณภาพสินค้าทางการเกษตร ตลอดจนการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรอีกด้วย

ส่วนของ (จรัส,2539) และ สุชาติ (2537) ได้ทำการศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการทำงานของคณะกรรมการสภาตำบล ในทรรณะ และข้าราชการฝ่ายการปกครองในด้านการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการจัดทำแผนพัฒนาตำบล มีความแตกต่างกัน การประสานงานบริหาร โครงการในพื้นที่นั้น มีความแตกต่างกัน

และ สุทธิณี (2543) ได้ศึกษาวิสัยทัศน์องค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า อบต.ส่วนใหญ่เคยจัดอบรมการเกษตรให้แก่เกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับกิจกรรมของ อบต. และอบต.ได้จัดโครงการทั้งทางด้านการให้ความรู้ การส่งเสริมการตลาด ซึ่งอบต. ส่วนใหญ่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ และความจำเป็นในการทำหน้าที่พัฒนาการเกษตร และส่วนใหญ่เคยทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น โดยส่วนมากจะมีการประสานงานกับหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร จากการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของ อบต. มีความสำคัญยิ่งต่อเป้าหมายต่อการพัฒนาการเกษตร ในการวางแผนการเกษตรในแต่ละ อบต.